

Peri Istorias

Vol 10 (2021)

Περί Ιστορίας

ΙΟΝΙΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Περί Ιστορίας

10

ΚΕΡΚΥΡΑ 2021

**Άγνωστο βενετικό διάταγμα παραχώρησης γαιών
στον Γεώργιο Κονεμένο (24 Αυγούστου 1727)**

Νίκος Δ. Καράμπελας

To cite this article:

Καράμπελας Ν. Δ. (2022). Άγνωστο βενετικό διάταγμα παραχώρησης γαιών στον Γεώργιο Κονεμένο (24 Αυγούστου 1727) . *Peri Istorias*, 10, 319-334. Retrieved from <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/ieim/article/view/30383>

ΑΓΝΩΣΤΟ ΒΕΝΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ ΓΑΙΩΝ ΣΤΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟ ΚΟΝΕΜΕΝΟ (24 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1727)*

Στο άρθρο μας δημοσιεύουμε άγνωστο μέχρι σήμερα διάταγμα που εκδόθηκε από τον Γενικό Προβλεπτή της Θάλασσας της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας της Βενετίας Francesco Correr τον Αύγουστο του 1727, με το οποίο παραχωρήθηκαν γαίες στον Γεώργιο Κονεμένο στην περιοχή της Πρέβεζας. Παρουσιάζουμε, επίσης, τοπογραφικό σχέδιο που συντάχθηκε από τον Βενετό μηχανικό Santo Semitecolo τον Οκτώβριο του ίδιου έτους, το οποίο μετά τη σύνταξή του συνόδευε, κατά τη γνώμη μας, το προαναφερθέν διάταγμα. Τέλος, συμπεριλαμβάνουμε εδώ και μερικά βιογραφικά στοιχεία του αποδέκτη της παραχώρησης και των υιών του. Αφιερώνουμε τη σύντομη αυτή δημοσίευση στη μνήμη του καθηγητή Κωνσταντίνου Ευθ. Ντόκου (1934-2019).

Τα δύο τεκμήρια βρίσκονταν στην κατοχή των απογόνων του Γ. Κονεμένου, μέχρις ότου το χειρόγραφο διάταγμα δωρήθηκε, κατά το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990, από την απόγονό του (εξάκις εγγονή) Muriel Blakeney-Σπανοπούλου (1917-2010) στο Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ), το οποίο από το 2009 αποτελεί τμήμα του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης (ΜΙΕΤ)¹. Το διάταγμα απόκειται στο Τμήμα Αρχείων του ΕΛΙΑ – ΜΙΕΤ με την ταξινομική ένδειξη: Αρχείο Blakeney, Κονεμένου, Φάκελος 6, Κονεμένοι, Βενετικά Έγγραφα το τοπογραφικό σχέδιο παραμένει στην κατοχή των απογόνων της Muriel Blakeney-Σπανοπούλου.

* Ευχαριστίες εκφράζονται στον κ. Ιωάννη Δ. Ακρίβη, την κ. Χριστίνα Ευ. Παπακώστα, τον κ. Κωστή Σ. Σβορώνο, τον κ. Σπύρο Α. Σκλαβενίτη και την κ. Wendy Pierrepont White για την πολύτιμη βοήθειά τους σε διάφορα στάδια της έρευνάς μας, καθώς και στο ΕΛΙΑ – ΜΙΕΤ και την αείμνηστη Muriel Blakeney-Σπανοπούλου για τη δυνατότητα αναπαραγωγής και δημοσίευσης του διατάγματος του Francesco Correr και του τοπογραφικού σχεδίου του Santo Semitecolo, αντίστοιχα.

1. Βλ. το ιστορικό του ΜΙΕΤ στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος: <https://www.miet.gr/foundation/history> (τελευταία πρόσβαση: 31.12.2021).

Το Διάταγμα

Στις 24 Αυγούστου του 1727 ο Γενικός Προβλεπτής της Θάλασσας Fr. Correr εξέδωσε διάταγμα, με το οποίο παραχωρήθηκε στον δεκανέα (*caporale*) Γ. Κονεμένο δασώδης περιοχή που ονομαζόταν (και ονομάζεται μέχρι σήμερα) Σκαφιδάκι, στη χερσόνησο που είναι στις μέρες μας γνωστή ως του Αγίου Θωμά της Πρέβεζας, στα σύνορα, τότε, με το Οθωμανικό Κράτος.

Στο διάταγμα ο Γ. Κονεμένος αναφέρεται ξεκάθαρα ως φέρων τον στρατιωτικό βαθμό του *caporale* (δεκανέα). Την εποχή εκείνη, ο βαθμός αυτός ήταν ταυτόσημος με εκείνον του επικεφαλής ομάδας τυφεκιοφόρων (*capo di squadra*) και υπ' αυτήν την έννοια καπετάνιου (*καπετάν*). Με αυτόν τον τίτλο (*καπετάν*) θα δούμε ότι αναφέρεται, λίγους μήνες αργότερα, ο Γ. Κονεμένος².

Η παραχώρηση των γαιών έγινε μετά από αίτημα του δεκανέα Γεωργίου Κονεμένου προς τον Γενικό Προβλεπτή της Θάλασσας, ζητώντας ανταμοιβή για τις υπηρεσίες που προσέφερε προς τον δόγη της Βενετίας. Ο Κονεμένος, με το αίτημά του, ζητούσε συγκεκριμένη δασώδη περιοχή που βρισκόταν στα όρια της Βενετοκρατούμενης Πρέβεζας με το Οθωμανικό Κράτος, με σκοπό να την εκχερσώσει και να την καταστήσει καλλιεργήσιμη. Με τον τρόπο αυτόν θα ωφελούσε τόσο τον εαυτό του όσο και το Βενετικό Δημόσιο, αφού θα κατέβαλλε τη δεκάτη που αναλογούσε στην παραγωγή της παραχωρηθείσας περιοχής.

Τα σύνορα μεταξύ της Βενετοκρατούμενης Πρέβεζας και του Οθωμανικού Κράτους ορίστηκαν μετά τη λήξη του τελευταίου Βενετοτουρκικού πολέμου (1714-1718) και την επακόλουθη Συνθήκη του Πασάροβιτς. Το τέταρτο άρθρο της Συνθήκης αυτής καθόριζε ότι η Πρέβεζα, η Βόνιτσα και το Βουθρωτό θα παρέμεναν υπό βενετική κυριαρχία, σύμφωνα με την αρχή *uti possidetis*. Τα όρια κάθε Περιοχής (*Territorio*) καθορίστηκαν με μεταγενέστερες αποφάσεις κοινών επιτροπών Βενετών και Οθωμανών. Η λογική χάραξης της συνοριακής γραμμής ήταν η εξής: η βενετική Περιοχή της Πρέβεζας θα περιελάμβανε έκταση με απώτερα όρια εκείνα στα οποία μπορούσε να φτάσει ένας ιππέας εντός μιας ώρας, ξεκινώντας από το κάστρο της και έχοντας κάθε φορά διαφορετική κατεύθυνση στην πυξίδα³.

2. Για τις αρμοδιότητες του δεκανέα (*caporale*) στον βενετικό στρατό και την ισοδυναμία του βαθμού με εκείνον του *capo di squadra*, βλ. (fra) Lelio Brancaccio, *I carichi militari*, Venetia 1620, σ. 16-19· Ιωάννης Δ. Ψαράς, *Ο θεσμός της πολιτοφυλακής στις βενετικές κτήσεις του Ελληνικού χώρου (16ος-18ος αι.)*, Θεσσαλονίκη χ.χ., σ. 30, 76.

3. Βλ. Christophe Guillaume Koch, *Abrégé de l'histoire des traités de paix entre les*

Ως προς το τεκμήριο που μας ενδιαφέρει εδώ, πρόκειται για δίφυλλο χαρτώο έγγραφο, του οποίου μόνο η εμπρόσθια όψη φέρει χειρόγραφο κείμενο στα ιταλικά (Εικ. 1), το οποίο αποδίδουμε ελεύθερα ακολουθώντας και μεταγράφουμε πλήρως στο Παράρτημα, πιο κάτω:

Ο Γενικός Προβλεπτής της Θάλασσας Francesco Correr στο όνομα της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας της Βενετίας εξέτασε το αίτημα του δεκανέα Γεωργίου Κονεμένου, ερεύνησε το θέμα με προσοχή και εκτιμώντας τόσο την προσωπικότητα του αιτούντος όσο και την αξιόπαινη δράση του κατά τα προηγούμενα χρόνια, παραχώρησε σε αυτόν και τους κληρονόμους του, εις το διηνεκές, τη δασώδη περιοχή που ονομάζεται Σκαφιδάκι, στα σύνορα της Πρέβεζας, με την υποχρέωση να καταβάλλεται η ανάλογη δεκάτη ως αναγνώριση της Κυριαρχίας της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας. Διέταξε, παράλληλα, να γίνουν οι απαραίτητες σχετικές καταχωρίσεις στα κατάστιχα της Γραμματείας χάριν της δημοσιότητας, δημόσιας και ιδιωτικής. Εις πίστωση της αποφάσεως υπογράφεται από τον ίδιο και από τον γραμματέα Piero Gradenigo την 24^η Αυγούστου 1727, νέο ημερολόγιο, στην Κέρκυρα.

Από όσα αναφέρονται στο ως άνω διάταγμα προκύπτει ότι ο δεκανέας Γ. Κονεμένος παρείχε υπηρεσίες στις βενετικές στρατιωτικές δυνάμεις, πιθανότατα στη διάρκεια των επιχειρήσεων κατάληψης της Πρέβεζας και της Βόνιτσας, τόσο το φθινόπωρο του 1716, χωρίς επιτυχία, όσο και την ίδια εποχή του επόμενου έτους, με θετικά αυτήν τη φορά αποτελέσματα. Μεγάλος αριθμός Ελλήνων, περί τους 1.000, συμμετείχαν στις πολεμικές επιχειρήσεις των Βενετών εναντίον της Πρέβεζας και της Βόνιτσας, στα

puissances de l'Europe depuis la paix de Westphalie, τ. 4, Basle 1797, σ. 39-58· André Grasset de Saint Sauver, *Voyage historique, littéraire et pittoresque dans les isles et possessions ci-devant vénitienes du Levant*, par André-Grasset Saint-Sauveur jeune, τ. 2, Paris 1800, σ. 251· Διονύσιος Χατζόπουλος, *Ο τελευταίος Βενετο-οθωμανικός πόλεμος 1714-1718*, Αθήνα 2002, σ. 459-460· Ελευθέριος Α. Βέτσιος, «Τα όρια δικαιοδοσίας Βενετών και Οθωμανών στο στόμιο του Αμβρακικού κόλπου σύμφωνα με αναφορά του Βενετού μηχανικού Santo Semitecolo στα 1729», *Πρεβεζάνικα Χρονικά* 41-42 (2005), σ. 45-46· James S. Curlin, Νίκος Δ. Καράμπελας, «Adi 31 Agosto 1797. Αμφισβήτηση της ενετο-οθωμανικής συνοριακής γραμμής της Πρέβεζας», *Πρεβεζάνικα Χρονικά* 45-46 (2009), σ. 124-126. Για την οριοθετική γραμμή μεταξύ της υπό βενετική κυριαρχία Περιοχής (Territorio) της Πρέβεζας και του Οθωμανικού Κράτους, βλ. James S. Curlin, Nikos D. Karabelas, «Adi 31 Agosto 1797 – A dispute in the Venetian-Ottoman border of Preveza», στο *Αγγελική Τσορλίνη (επιμ.), Πρακτικά του 10ου Εθνικού Συνεδρίου Χαρτογραφίας – Χαρτογραφία της Ηπειρωτικής Περιφέρειας: Όρια – Φραγμοί – Άξονες – Πρότυπα – Ποιότητα*, Θεσσαλονίκη 2008, σ. 122-124· Curlin, Καράμπελας, «Adi 31 Agosto 1797. Αμφισβήτηση», σ. 124-128.

τέλη Οκτωβρίου και τις πρώτες μέρες του Νοεμβρίου 1717⁴. Σε αυτές τις επιχειρήσεις πιθανότατα συμμετείχε και ο δεκανέας Γ. Κονεμένος με τους πολεμιστές του και ως εκ τούτου αιτήθηκε την παραχώρηση γαιών στο Σκαφιδάκι, ως αντάλλαγμα αυτών των υπηρεσιών του⁵.

Παρόμοιες παραχωρήσεις γαιών πραγματοποιούσαν οι βενετικές διοικήσεις τόσο μετά από αναγκαστικές μετακινήσεις πληθυσμού από έναν πρώην βενετικό χώρο σε άλλον, υπό βενετική κυριαρχία, όσο και ως ανταμοιβή υπηρεσιών που παρείχε κάποιος στη διάρκεια πολεμικών επιχειρήσεων των Βενετών. Στην περίπτωση της Πρέβεζας, οι Βενετοί διένειμαν καταληφθείσες οθωμανικές γαίες σε στρατιώτες, παλαιούς κατοίκους της περιοχής αυτής και της Ακαρνανίας, αλλά και σε πρόσφυγες προερχόμενους από πρώην βενετικές κτήσεις. Η κατ' αυτόν τον τρόπο ενδυνάμωση του πληθυσμού της Πρέβεζας είχε ως αποτέλεσμα και την οικονομική της ανάπτυξη στη διάρκεια της δεύτερης Βενετοκρατίας (1718-1797)⁶.

Στην πρώτη όψη του διατάγματος, το κείμενο του οποίου αποδώσαμε ελεύθερα παραπάνω, υπάρχουν τέσσερις μεταγενέστερες σημειώσεις, γραμμένες στα ιταλικά, στο αριστερό περιθώριο της σελίδας: δύο βρίσκονται στην επάνω όα, αριστερά, μία στο μέσον περίπου και μία στην κάτω όα, και πάλι αριστερά. Τις δημοσιεύουμε εδώ σε μετάφραση, κατά χρονολογική σειρά, ενώ το ιταλικό κείμενο του διατάγματος και των σημειώσεων που υπάρχουν στο περιθώριό του, το μεταγράφουμε στο Παράρτημα:

α) 14 Οκτωβρίου 1727, νέο ημερολόγιο. Καταχωρίστηκε η παρούσα απόφαση στο κτηματολόγιο της Πρέβεζας, επιβεβαιώνοντας την ακρίβεια των μετρήσεων. Santo Semitecolo, αντισυνταγματάρχης, μηχανικός⁷.

4. Για τις πολεμικές επιχειρήσεις των Βενετών και των συμμάχων τους εναντίον της Πρέβεζας και της Βόνιτσας, το 1716 και 1717, βλ. Δημοσθένης Α. Δόνος, «Η βενετική κατάληψη Πρέβεζας και Βόνιτσας το έτος 1717 σύμφωνα με την γερμανική μετάφραση της ιταλικής έκθεσης πεπραγμένων», *Πρεβεζάνικα Χρονικά* 41-42 (2005), σ. 6-44· ο ίδιος, «Ο πόλεμος των λέξεων και των εικόνων. Τεκμήρια για τις βενετικές επιχειρήσεις στον Αμβρακικό κόλπο κατά τα έτη 1716 και 1717», *Πρεβεζάνικα Χρονικά* 47-48 (2011), σ. 42-101· ο ίδιος, 22 Οκτωβρίου 1717: *Η λησμονημένη αρχή μιας νέας εποχής. Τριακόσια χρόνια από τη δεύτερη βενετική κατάκτηση της Πρέβεζας*, Πρέβεζα 2017. Για τη συμμετοχή ελληνικών δυνάμεων σε αυτές τις επιχειρήσεις, βλ. ο ίδιος, «Ο πόλεμος των λέξεων και των εικόνων», σ. 60-67· ο ίδιος, *Η λησμονημένη αρχή*, σ. 20-21.

5. Πρβλ. Ηλίας Β. Βασιλάς, *Απαντα*, Πρέβεζα 2012, σ. 542-543.

6. Βλ. Χριστίνα Ευ. Παπακώστα, «Κοινωνική και κοινοτική οργάνωση της Πρέβεζας (18ος αι.)», *Πρεβεζάνικα Χρονικά* 43-44 (2007), σ. 120· η ίδια, *Το αρχείο των βενετών προβλεπτών της Πρέβεζας*, Πρέβεζα 2018, σ. 36-37, 69.

7. Η σημείωση είναι περίπου στο μέσον του αριστερού περιθωρίου του διατάγματος.

β) 26 Ιανουαρίου 1741, νέο ημερολόγιο, [βενετικών έθους]⁸, Πρέβεζα. Καταχωρίστηκε το περιεχόμενο της παρούσας απόφασης στο Δημόσιο Κτηματολόγιο αυτής της Περιοχής και έγιναν οι απαραίτητες σημειώσεις. Zorzi Pappadopulo, σημαιοφόρος, δημόσιος αγρομέτρης⁹.

γ) 30 Σεπτεμβρίου 1753, νέο ημερολόγιο, Πρέβεζα. Προσκομίσθηκε από τον Απόστολο Κονεμένο και τέθηκε στη διάθεση του δημόσιου αγρομέτρη, κατ' εντολή της εξοχότητας του έκτακτου προβλεπτή Foscari. Francesco Callichiorulo, βοηθός της γραμματείας του προβλεπτή¹⁰.

δ) 26 Ιουλίου 1774, νέο ημερολόγιο. Προσκομίσθηκε από τον αξιόσεβαστο κύριο Αποστόλη Κονεμένο, γιο και κληρονόμο του ποτέ καπετάν Γιώργου, όπως στην παραπάνω σημείωση¹¹.

Το τοπογραφικό σχέδιο

Τα όρια των παραχωρηθέντων στον δεκανέα Γ. Κονεμένο γαιών προσδιορίζονταν από τοπογραφικό σχέδιο (Εικ. 2), το οποίο συντάχθηκε στις 14 Οκτωβρίου 1727 στην Περιοχή (Territorio) της Πρέβεζας από τον Βενετό στρατιωτικό μηχανικό S. Semitecolo, ο οποίος έφερε τότε τον βαθμό του αντισυνταγματάρχη. Το σχέδιο αποτελούσε, κατά τη γνώμη μας, συνοδευτικό τού παραχωρητηρίου διατάγματος του Fr. Correr¹².

Ο S. Semitecolo ήταν δημόσιος αγρομέτρης των Βενετών και δραστηριοποιήθηκε στη Λευκάδα και την Πρέβεζα το πρώτο μισό, περίπου, του 18^{ου} αιώνα. Τόσο αυτός όσο και οι Zorzi Pappadopulo και Antonio Visconti υπογράφουν αρκετές βεβαιώσεις κατοχής ακίνητης περιουσίας ιδιωτών στις Περιοχές (Territoria) της Πρέβεζας και της Βόνιτσας. Δεν πρέπει να συγχέεται με τον Alessandro Semitecolo, Βενετό προβλεπτή της Πρέβεζας την περίοδο 1790-1792. Βλ. Παπακώστα, *Το αρχείο των βενετών προβλεπτών*, σ. 134-135, 179.

8. Ο δημόσιος αγρομέτρης Zorzi Pappadopulo, που υπογράφει τη σημείωση, στην αντίστοιχη και με τον ίδιο γραφικό χαρακτήρα σημείωσή του στο τοπογραφικό σχέδιο του S. Semitecolo –στο οποίο θα αναφερθούμε παρακάτω– προσθέτει ότι η χρονολογία είναι κατά τον βενετικό τρόπο χρονολόγησης (*more veneto*). Ως εκ τούτου, η χρονολογία κατά το Γρηγοριανό ημερολόγιο είναι η 26η Ιανουαρίου 1742.

9. Η σημείωση είναι στο κάτω μέρος τού αριστερού περιθωρίου του διατάγματος.

10. Η σημείωση είναι στο επάνω μέρος τού αριστερού περιθωρίου του διατάγματος. Ο Alvise Foscari διετέλεσε έκτακτος προβλεπτής Λευκάδος το διάστημα 1753-1756. Βλ. Παπακώστα, *Το αρχείο των βενετών προβλεπτών*, σ. 222 σημ. xvi. Για τον Francesco Callichiorulo, βλ. Παπακώστα, *ό.π.*, σ. 221.

11. Η σημείωση είναι στο επάνω μέρος τού αριστερού περιθωρίου του διατάγματος και ακολουθεί την προηγούμενη σημείωση. Ο Γ. Κονεμένος αναφέρεται στην εν λόγω σημείωση του 1774 ως καπετάν Γιώργος και όχι ως δεκανέας Γεώργιος.

12. Το τοπογραφικό σχέδιο παρουσιάσαμε συνοπτικά και για πρώτη φορά τον

Εικ. 2: Το τοπογραφικό σχέδιο του Santo Semitecolo, 14 Οκτωβρίου 1727 (Οικογενειακό αρχείο Σπανοπούλου).

Στο επάνω κεντρικό τμήμα του σχεδίου αναγράφεται η ημερομηνία, το έτος και ο τόπος σύνταξής του, στα όρια της Πρέβεζας, 17 Οκτωβρίου 1727, καθώς και ο τίτλος του, ο οποίος αναφέρει ότι πρόκειται για σχέδιο αγροτεμαχίου, ακαλλιέργητου, δασώδους και ορεινού, το οποίο περικλείει την περιοχή Σκαφιδάκι, παραχωρηθέντος στον καπετάν Γεώργιο Κονεμένο, με το σεβαστό διάταγμα της εξοχότητας του Γενικού Προβλεπτή της Θάλασσας Correr της 24^{ης} του περασμένου Αυγούστου.

Σημειώνουμε ότι σχεδόν δύο μήνες μετά την υπογραφή του διατάγματος από τον Fr. Correr, ο Γ. Κονεμένος αναφέρεται στον τίτλο του τοπο-

Νοέμβριο του 2008 στο 10^ο Εθνικό Συνέδριο Χαρτογραφίας, λόγω της αποτύπωσης σε αυτό της συνοριακής γραμμής μεταξύ της Βενετοκρατούμενης Πρέβεζας και του Οθωμανικού Κράτους. Για την ανακοίνωση στα αγγλικά, βλ. Curlin, Karabelas, «Adi 31 Agosto 1797. A dispute», σ. 111-140· τα σχετικά με το σχέδιο στις σ. 122-124. Για την ελληνική εκδοχή της ανακοίνωσης, βλ. Curlin, Καράμπελας, «Adi 31 Agosto 1797. Αμφισβήτηση», σ. 117-141· τα σχετικά με το σχέδιο στις σ. 125-126. Το τοπογραφικό σχέδιο έχει αναπαράχθει και στο Παπακώστα, Το αρχείο των βενετών προβλεπτών, σ. 30.

γραφικού σχεδίου που προσδιόριζε τα όρια της παραχωρηθείσας σε αυτόν και τους κληρονόμους του περιοχής, ως καπετάν (*capitan*)¹³.

Το σχέδιο υπογράφεται την ίδια ημέρα, 14η Οκτωβρίου 1727, από τον αντισυνταγματάρχη μηχανικό S. Semitecolo στην κάτω ώα του σχεδίου, δεξιά, και υπό τη σημείωση ότι από το δημόσιο σχέδιο της περιοχής Σκαφιδάκι πρέπει να αφαιρεθούν εκείνα τα αγροτεμάχια που προηγουμένως με τη διανομή των ακαλλιέργητων γαιών είχαν παραχωρηθεί σε άλλους, όπως προκύπτει από τις βεβαιώσεις του καθενός. Δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε αν εντός της αποτυπωθείσας περιοχής υπήρχαν αγροτεμάχια που είχαν ήδη παραχωρηθεί σε άλλους ή αν η σημείωση αυτή γράφτηκε για το ενδεχόμενο να αγνοούσε ο συντάκτης της την ύπαρξη προηγούμενων διανομών.

Η παραχωρηθείσα στον Γ. Κονεμένο έκταση ορίζεται προς βορράν από τον Αμβρακικό κόλπο και τη λιμνοθάλασσα Σόγωνο· προς νότον από τη λιμνοθάλασσα Μπογωνίτσα και το θαλάσσιο στενό που οδηγεί προς τον Αμβρακικό κόλπο· προς δυσμάς από την απόληξη του όρους Ζορκοβούνι και μικρό χείμαρρο, ο οποίος στο σχέδιο ονομάζεται το χαντάκι του Γκινάκα· και τέλος, προς ανατολές από τη γραμμή οριοθέτησης της Βενετοκρατούμενης Πρέβεζας με το Οθωμανικό Κράτος. Στην Εικ. 3 απεικονίζεται, επί του δορυφορικού χάρτη της Google, η παραχωρηθείσα στον Γ. Κονεμένο έκταση και σημειώνεται, με λευκή στικτή γραμμή, η περιφέρεια που την περικλείει. Υπολογίσαμε την έκτασή της σε περίπου 2.200 στρέμματα, στα οποία περιλαμβάνονται και δύο εκτεταμένοι ορεινοί όγκοι, με ύψος περί τα 120 μ. ο βορειοδυτικός και 70 μ. ο νοτιοανατολικός, τα οποία σήμερα αποκαλούμε βουνό του Αγίου Θωμά, ενώ παλαιότερα έφεραν τις ονομασίες Σπράκι και Μπέη αντίστοιχα. Η έκταση των δύο αυτών ορεινών όγκων υπολογίζεται σε περίπου 1.000 στρέμματα¹⁴.

Επί του τοπογραφικού σχεδίου, σημειώνονται τα ακόλουθα τοπωνύμια, ξεκινώντας από επάνω και συνεχίζοντας δεξιόστροφα:

13. Πρβλ. παραπάνω σημ. 2.

14. Τον όρο Ζορκοβούνι, που σημαίνει γυμνό βουνό, αντλούμε από την ιδιόχειρη διαθήκη του Καίσαρος Ν. Κονεμένου, την οποία ο διαθέτης συντάξε στις 14 Απριλίου 1923 στην Κέρκυρα και αντίγραφο της υπάρχει στο αρχείο του Ιδρύματος Ακτία Νικόπολις, στην Πρέβεζα. Τους όρους Σπράκι και Μπέη αντλούμε από τοπογραφικά διαγράμματα του Υπουργείου Γεωργίας, τα οποία συντάχθηκαν για τη διανομή γαιών σε ακτήμονες καλλιεργητές το 1933. Το Σπράκι πήρε την ονομασία του από τον ιδιοκτήτη του, Σπυράκη Λώλου Κονεμένο, ενώ το Μπέη από τον ιδιοκτήτη του, Γεωργάκη μπέη Κονεμένο. Το Ζορκοβούνι ή Σπράκι είναι γνωστό στους παλαιούς Σκαφιδακιώτες ως Καίσαρας, αφού μετά τον θάνατο του Σπυράκη Κονεμένου περιήλθε, με διαθήκη, στον Καίσαρα Ν. Κονεμένο.

Εικ. 3: Η παραχωρηθείσα στον Γεώργιο Κονεμένο έκταση, σημειωμένη επί του δορυφορικού χάρτη της Google (η επεξεργασία είναι του συγγραφέα).

Θάλασσα προς τον κόλπο της Άρτας.

Δημόσιο ιχθυοτροφείο ονομαζόμενο Σόγωνο.

Το άκρο των συνόρων.

Σύνορα με τους Οθωμανούς.

Δημόσιο ιχθυοτροφείο ονομαζόμενο Μπογωνίτσα.

Μπογωνίτσα.

Θάλασσα προς την πλευρά του κόλπου της Πρέβεζας και τα στενά της.

Αγροτεμάχια του ευγενούς Νικολού Παλλαδά.

Δημόσια αγροτεμάχια ακαλλιέργητα και δασώδη, τα οποία είναι καλλιεργήσιμα.

Ρέμα ονομαζόμενο το Χαντάκι του Γκινάκα.

Περιοχή Σκαφιδάκι.

Πέραν των παραπάνω τοπωνυμίων, στο σχέδιο υπάρχουν δύο μεταγενέστερες της σύνταξής του σημειώσεις, παρόμοιες με αυτές που υπάρχουν επί του διατάγματος Fr. Corrèr. Δημοσιεύουμε εδώ τη μετάφρασή τους,

κατά χρονολογική σειρά, και υποσημειώνουμε τη θέση τους στο τοπογραφικό σχέδιο.

α) 26 Ιανουαρίου 1741, νέο ημερολόγιο, βενετικόν έθος, Πρέβεζα. Καταχωρίστηκε στο Κτηματολόγιο και έγιναν οι απαραίτητες σημειώσεις χάριν της δημοσιότητας. Zorzi Rappadorulo, σημαιοφόρος, δημόσιος αγρομέτρης¹⁵.

β) 26 Ιουλίου 1774, νέο ημερολόγιο. Προσκομίσθηκε από τον αξιότιμο κύριο Αποστόλη Κονεμένο, υιό και κληρονόμο του ποτέ Γιώργου, όπως στην υπ' αριθμόν δύο σημείωση¹⁶.

Ο καπετάν Γ. Κονεμένος και οι υιοί του Χρήστος και Αποστόλης

Γενάρχης της οικογένειας των Κονεμένων που εγκαταστάθηκαν στην Πρέβεζα στις αρχές του 18^{ου} αιώνα, ήταν ο Γεώργιος Κονεμένος (περ. 1675 – περ. 1736). Με το ένοπλο σώμα του συμμετείχε στον Ζ' (και τελευταίο) Βενετοτουρκικό πόλεμο πολεμώντας στο πλευρό των Βενετών και φέρνοντας τον βαθμό του δεκανέα (*caporale*), όπως πιθανότατα προκύπτει από την παραχώρηση σε αυτόν μεγάλης έκτασης γαιών στο όρια της Περιοχής (*Territorio*) της Πρέβεζας, η οποία περιήλθε *de jure* στους Βενετούς το 1718¹⁷.

Η οικογένεια Γ. Κονεμένου φαίνεται να εγκαταστάθηκε στην Πρέβεζα το 1725, δύο χρόνια πριν την παραχώρηση του Σκαφιδακιού σε αυτούς και οκτώ χρόνια μετά την *de facto* δεύτερη κατάληψη της Πρέβεζας από τους Βενετούς. Αυτό προκύπτει από συνδυασμό πληροφοριών που μας παρέχουν δύο σωζόμενες βενετικές απογραφές των κατοίκων της Πρέβεζας. Στην πρώτη, του έτους 1719, δεν απογράφεται κανένα μέλος της οικογένειας Κονεμένου, ενώ στη δεύτερη, η οποία διενεργήθηκε το καλοκαίρι του 1737 και κατέγραφε όσους κατοικούσαν στην πόλη για περισσότερα από πέντε χρόνια, αναφέρεται ότι ο Χρήστος Κονεμένος, υιός του ποτέ καπε-

15. Η σημείωση είναι στην επάνω αριστερά γωνία του τοπογραφικού σχεδίου. Είναι γραμμένη με τον ίδιο γραφικό χαρακτήρα της σημείωσης β) του διατάγματος. Η χρονολογία είναι κατά τον βενετικό τρόπο χρονολόγησης (*more veneto*) και με το ισχύον σήμερα Γρηγοριανό ημερολόγιο αντιστοιχεί στην 26η Ιανουαρίου 1742.

16. Η σημείωση είναι στο μέσον περίπου της δεξιάς πλευράς του τοπογραφικού σχεδίου. Είναι γραμμένη με τον ίδιο γραφικό χαρακτήρα της σημείωσης δ) του διατάγματος.

17. Σχετικά με τα της Συνθήκης του Πασάροβιτς (1718), που επισφράγισε τη βενετική κυριαρχία της Πρέβεζας μετά τη *de facto* κατάληψή της από τους Βενετούς το 1717, βλ. παραπάνω σημ. 3.

τάν Γεωργίου Κονεμένου, κατοικεί στην Πρέβεζα για δώδεκα χρόνια, μαζί με τη μητέρα του και τα αδέρφια του, έξι συνολικά ψυχές¹⁸.

Το 1735, ο Γ. Κονεμένος εμφανίζεται ως μέλος της νεοϊδρυθείσας αδελφότητας του ναού του αγίου Χαραλάμπους της Πρέβεζας, ενώ δύο χρόνια αργότερα έχει ήδη αποβιώσει, καθώς στην απογραφή του 1737 αναφέρεται ως ήδη αποθανών (*quondam*)¹⁹. Μπορούμε, λοιπόν, να ισχυριστούμε ότι ο γενάρχης Γ. Κονεμένος απεβίωσε περί το 1736. Κατά προσέγγιση υπολογίζουμε ότι γεννήθηκε το 1675 περίπου. Είχε τουλάχιστον δύο υιούς, τον Χρήστο και τον Αποστόλη²⁰.

Στην περιοχή που παραχωρήθηκε στον καπετάν Γ. Κονεμένο, στο Σκαφιδάκι, δημιουργήθηκε μικρός οικισμός, όπου κατοικούσαν οι ίδιοι και οι εργαζόμενοι στα κτήματά τους. Για την εξυπηρέτηση των θρησκευτικών αναγκών τους ο καπετάν Γεώργιος ανέγειρε ναύδριο στο όνομα του μεγαλομάρτυρα αγίου Γεωργίου, όπως προκύπτει από απογραφή των ναών της Πρέβεζας, την οποία συνέταξε ο αρχιερατικός επίτροπος Βασίλειος Γκινάκας το 1789. Την εποχή της απογραφής τον ναό κατείχαν οι κληρονόμοι του και τον συντηρούσαν με έξοδά τους²¹.

Προσδιορίζουμε τον χρόνο ανέγερσης του ναού περί το 1730, καθώς ο κτήτωρ Γ. Κονεμένος εγκαταστάθηκε στο Σκαφιδάκι μετά το 1727, έτος παραχώρησης σε αυτόν των εκεί γαιών, και απεβίωσε, όπως προαναφέραμε, περί το 1736. Ο μικρός ναός σώζεται και σήμερα, ριζικά επισκευασμένος, κατά τη γνώμη μας, στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, όπως μαρτυρεί η χρονολογία 1819 που είναι σκαλισμένη σε λίθο της εξωτερικής πλευράς

18. Για την απογραφή του 1719, βλ. Παπακώστα, *Το αρχείο των βενετών προβλεπτών*, σ. 273-277. Για την απογραφή του 1737 βλ. στο ίδιο, σ. 277-284. Για την πρώτη δημοσίευση της απογραφής του 1737, βλ. Ελένη Γιαννακοπούλου, «Βενετική απογραφή της Πρέβεζας (1737-1740). Νέα στοιχεία από το Ιστορικό Αρχείο Κερκύρας», στο Στέφανος Π. Παπαγεωργίου (επιμ.), *Αφιέρωμα στον Αλέξανδρο Ι. Δεσποτόπουλο. Ανάλεκτα Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας*, Αθήνα 1995, σ. 13-51. Για την εγκατάσταση των Κονεμένων στην Πρέβεζα, βλ. και Σεραφείμ Ξενοπούλος, *Δοκίμιον ιστορικής τινος περιλήψεως τῆς ποτε ἀρχαίας καὶ ἐγκρίτου Ἡπειρωτικῆς Πόλεως Ἄρτης καὶ τῆς ὡσαύτως νεωτέρας Πόλεως Πρεβέζης*, Αθήνα 1884, σ. 225-226.

19. Βλ. Παπακώστα, *Το αρχείο των βενετών προβλεπτών*, σ. 251-252, 277-279.

20. Σχεδόν πλήρες γενεαλογικό δένδρο των οικογενειών Κονεμένου και Σκέφερη της Πρέβεζας είχε καταγράψει ο αείμνηστος Δημήτριος Α. Πέτριτς, γόνος των δύο αυτών οικογενειών· αντίγραφέ τους υπάρχουν στο Ίδρυμα Ακτία Νικόπολις, στην Πρέβεζα.

21. Για την απογραφή των ναών, βλ. Σπύρος Χρ. Καρύδης, «Η Λευκάδα και οι Ηπειρωτικές πόλεις του βενετικού Stato da Mar στην απογραφή ναών και μονών του 1788-1789», *Περί Ιστορίας* 9 (2019), σ. 69-70, 72-73, 155, 157, όπου αναφέρεται ότι εφημέριος του ναού το 1789 ήταν ο παππά Γιάννης Ξηρομερίτης.

της βάσης της κόγχης του. Τόσο το ναύδριο όσο και ο μικρός οικισμός εμφανίζονται σε χάρτη του 1820 του Jean Guillaume Barbié du Bocage. Στον χάρτη αυτόν ο οικισμός φέρει το όνομα Άγιος Γεώργιος (St. Georges)²². Ο τελευταίος μητροπολίτης Άρτης και Πρεβέζης Σεραφείμ Ξερόπουλος αναφέρει, περιέργως, ότι ο εν λόγω ναός οικοδομήθηκε νεωστί το 1872²³. Ο ίδιος επίσκοπος, ο οποίος είναι λογικό να γνώριζε την οικογένεια Κονεμένου, τόσο λόγω της κοινωνικής τους θέσης όσο και από τις δωρεές τους σε ναούς της Πρέβεζας, αναφέρει, το 1884, ενάμισι περίπου αιώνα μετά την άφιξη των Κονεμένων στην Πρέβεζα, ότι *οί πρόγονοι τῆς ἐν Πρεβέζῃ εὐγενοῦς οἰκογενείας τῶν Κονεμένων λέγεται ὅτι κατάγονται ἐκ χωρίου τινός, ὀνομαζόμενον Κόνιτσα ἢ Κόνιτσα ἢ Κόνιμα, ἀπέχον ἡμίσειαν ὥραν πρὸς νότον τοῦ χωρίου Γόρανα ἢ Ἀγορανα*²⁴. Εάν αυτό αληθεύει, όπως πιστεύουμε, οι Κονεμένοι προέρχονται από παρασουλωτική περιοχή και αυτό δικαιολογεί και τη συμμετοχή τους σε στρατιωτικές και πολεμικές δράσεις.

Ο Χρήστος Γ. Κονεμένος υπογράφει, περί το 1731, τον συστατικό καταστατικό χάρτη της αδελφότητας του ναού του αγίου Χαραλάμπους της Πρέβεζας, μαζί με σαράντα ἑξὶ ἄλλους αδελφούς. Λίγα χρόνια αργότερα, το 1734, ήταν γραμματέας της ίδιας αδελφότητας και εμφανίζεται ως εργαζόμενος στο ιχθυοτροφείο του Γρίπου, κοντά στο Σκαφιδάκι. Στην απογραφή του 1737 αναφέρεται ως κάτοικος Πρέβεζας από το 1725, όπως αναφέραμε και προηγουμένως²⁵. Δεν γνωρίζουμε αν ο Χρ. Γ. Κονεμένος απέκτησε απογόνους.

Ο Αποστόλης Γ. Κονεμένος (περ. 1715 – περ. 1800) ήταν δραστήριο μέλος της κοινότητας της Πρέβεζας. Γεννήθηκε προ του 1721, καθώς το 1741 εμφανίζεται ως μέλος της κοινότητας Πρέβεζας, το οποίο προϋποθέτει ότι τότε ήταν τουλάχιστον 20 ετών. Υπήρξε αξιωματούχος της υπαλληλίας της Βενετοκρατούμενης Πρέβεζας έχοντας εκλεγεί στη θέση του *Συνδίκου* τουλάχιστον τρεις φορές, κατά τα έτη 1777, 1781 και 1786-1787. Οι *Σύνδικοι*

22. Βλ. Νίκος Δ. Καραμπέλας, *Επί Χάρτου. Χαρακτικά της Πρέβεζας*, Πρέβεζα 2006, χάρτης no. 14.

23. Βλ. Ξερόπουλος, *Δοκίμιον*, σ. 240-241.

24. Βλ. Ξερόπουλος, *ό.π.*, σ. 225-226, 245-246. Το χωριό Γόρανα μετονομάστηκε, το 1927, σε Τρίκαστρον. Για άλλες εκδοχές της ετυμολογίας του επωνύμου Κονεμένος, βλ. Νικόλαος Κονεμένος, *Η Διαθήκη μου*, Κέρκυρα 1901, σ. 76, ο οποίος, μεταξύ άλλων, αναφέρει ότι το επώνυμό τους ήταν παλαιότερα Κασκάνης. Βλ., επίσης, Βασιλάς, *Απαντα*, σ. 543-544.

25. Βλ. Γιαννακοπούλου, «Βενετική απογραφή της Πρέβεζας», σ. 33· Παπακώστα, *Το αρχείο των βενετών προβλεπτών*, σ. 251-252, 279.

της Πρέβεζας ήταν τρεις και εκλέγονταν από το Συμβούλιο της πόλης, του οποίου και ηγούνταν. Η θητεία τους ήταν ετήσια με ισόχρονη απαγόρευση επανεκλογής στο ίδιο αξίωμα. Σε διάφορες καταγραφές ακίνητης περιουσίας, κατά το δεύτερο μισό του 18^{ου} αιώνα, ο Απ. Γ. Κονεμένος φέρεται ως ιδιοκτήτης ακινήτων και έχει τίτλο ευγενείας (*domino*). Κατά την άποψή μας είναι ο κληρονόμος της περιουσίας του πατέρα του, καπετάν Γ. Κονεμένου. Τον Μάιο του 1787, στην καταγραφή των ανδρών κατοίκων της Πρέβεζας, οι οποίοι μπορούσαν να φέρουν όπλα και είχαν ηλικία μεταξύ 16 και 60 ετών, αναφέρεται τόσο ο Αποστόλης Κονεμένος όσο και ο γιος του Γεώργιος. Κατά τη γνώμη μας, ο Αποστόλης ήταν –το 1787– αρκετά μεγαλύτερος των 60 ετών, καθώς, όπως προαναφέρθηκε, γεννήθηκε προ του 1721. Σημειώνουμε ότι η καταγραφή είναι συνημμένη σε επιστολή των *Συνδίκων* της Πρέβεζας Ιωάννη Αλεάνδρη και Αποστόλη Κονεμένου (δηλαδή του ιδίου). Σε βενετική απογραφή του τέλους του 18^{ου} αιώνα, περί το 1790, απογράφεται ως ενορίτης του ναού του αγίου Δημητρίου της Πρέβεζας, εύπορος, με ιδιόκτητο σπίτι, και η οικογένειά του αριθμεί δύο άρρενα μέλη, δύο θήλεα, δύο ηλικιωμένους και μία υπηρέτρια. Το 1799 υπογράφει εξουσιοδότηση προς επιτρόπους, ώστε να εκπροσωπήσουν τους πρόσφυγες κατοίκους της Πρέβεζας, μετά την κατάληψή της από τον Αλή πασά. Υιός του Αποστόλη ήταν ο Γεώργιος (Λώλος) Κονεμένος²⁶.

26. Βλ. Ρόδη-Αγγελική Σταμούλη, «Οι οικογένειες της κοινότητας της Πρέβεζας (1741)», *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά* 1 (1984), σ. 406· η ίδια, «Πολιτικές κινητοποιήσεις των Πρεβεζάνων μετά τον «Χαλασμό» (1798-1801)», *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά* 6 (2000), σ. 320, 329· η ίδια, «Το σωζόμενο βιβλίο ψηφοφοριών της κοινότητας της Πρέβεζας (1795-1797)», *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά* 12 (2016), σ. 402-403, 420, 422-423· Παπακώστα, «Κοινωνική και κοινοτική οργάνωση», σ. 125-127· η ίδια, *Το αρχείο των βενετών προβλεπτών*, σ. 137, 145, 152, 154, 228, 229, 243, 341, 359· Βασιλάς, *Απαντα*, σ. 305-306, 520, 545.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Στις ακόλουθες μεταγραφές χρησιμοποιούμε τα εξής κριτικά σύμβολα:

(): ανάλυση βραχυγραφιών

[]: επεξήγηση του εκδότη

! : αλλαγή αράδας στο έγγραφο

ΕΛΙΑ – ΜΙΕΤ, *Τμήμα αρχείων*, Αρχείο Blakeney, Κονεμένου, *Φάκελος 6*, Κονεμένοι, *Βενετικά Έγγραφα*.

*Noi Fran(ces)co Correr per la Ser(enissi)ma Repub(lic)a di Venezia
Prov(vedito)re Gen(eral) da Mar*

Con la scorta del merito, che accompagna il Cap(ora)le Giorgio Conemeno si è pre|sentato alla carica n(ost)ra supplicando, che in retribut(ion)e del di lui fedel | servitio reso al Prencipe concorresimo ad investirle il scito [sic] boschivo | chiamato Scaffidachi nel confine di Prevesa per poter ridurlo à cultivar, | et avantagiar se stesso, et il pub(lic)o con la corrispont(io)ne della X:ma [decima]. |

Fatto da Noi riflesso alle benemerence [sic] del suplicante et alla qualità | della ricerca, sciamo concorsi di renderlo esaudito con l'auttor(it)à dunque | del G(e)-n(era)lato N(ost)ro da Mar, et in vigor delle p(rese)nti investimo il sud(ett)o Cap(ora)le Gior|gio Conemeno pr(esen)te, eredi e successori suoi in perpetuo nel scito boschi|vo nom(ina)to Scaffidachi nel confine di Prevesa, e ciò gratiosam(en)te, con | obbligo però che redotti in coltura corrisponder debba la solita X:ma [decima] in | recognit(io)ne dell'alto dirretto Dominio di S(ua) Ser(eni)tà. Le p(rese)nti reg(istra)ti nella | Seg(rete)ria N(ost)ra, Ordiniamo le note neccessarie nel cata-stico, a pu(b)blico | e private [sic] lume. In q(uorum) f(id)em

*Data li 24 ag(os)to 1727, s(tile) n(uovo), Corfù
Franc(esc)o Correr P(rovvedito)re G(enera)l da Mar
Piero Gradenigo seg(reta)rio.*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΑΡΙΣΤΕΡΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ, ΑΠΟ ΕΠΑΝΩ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΑΤΩ

*Adi 30 sett(embr)e 1753, s(tile) n(uovo), Prevesa
Pr(esen)tato da Apostoli | Conemeno per essere | conseq(na)to al Pub(blic)o Agri-m(ens)or | in ord(in)e, al comando di s(ua) e(ccellenz)a P(rovvedito)re Est(ra-ordinari)o Foscari. | Francesco Callichiopulo coad(iuto)re pref(ettizi)o.*

Adi 26 luglio 1774, s(tile) n(uovo). Pre(se)n(ta)to dal spett(abil)e sig(no)r Apostoli Conemeno, figlio et | erede q(uonda)m Cap(ita)n(o) | Giorg(i)o ut | in p(ri)-
ma n(umer)o | uno.

1727 adi 14 ott(obr)e s(tile) n(uovo)

Reg(istra)to il contenuto del pr(esen)te | dec(re)to nel catt(asti)co della Linea |
di Prevesa, per la sua pontual | misurat(ion)e
Santo Semitecolo T(enente) Col(lonel)o Ing(egn)ie(re).

Adi 26 gen(nai)o 1741, S(tile) N(uovo), Prevesa

Reg(istra)to il cont(enu)to del pres(en)te nel pub(li)co | catt(asti)co di q(ues)ta
Linea, e poste le notte neces(sa)rie
Alfieri Zorzi Pappadopulo Ag(rimenso)r pub(li)co.

2. ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Οικογενειακό αρχείο Σπανοπούλου, Τοπογραφικό σχέδιο του Santo Semitecolo, Sitto di Scaffidachi.

L(aus) D(eo) 1727 adi 14 Ott(o)bre. Nella Linea di Prevesa.

Dissegno del Terreno Incolto, Boschivo, e Montuoso, che abbraccia il Sitto | di
Scaffidachi, che fù Concesso à Cap(ita)n Giorgio Conemeno, con | Riv(eri)to De-
cretto di 24 Agosto scad(u)to da S(ua) E(ccellenza) Prov(vedito)r Gen(e)ral da
Mar Correr.

Adi detto | Si fà notta poi che nella pub(blic)a Figura del | Sitto Scaffidachi de-
vono essere detrati quelli | pezze de terreni, che precedentemente col Riparto |
de beni per Incolti furono ad altri stati assegnati, | che ciò apparirà nelle fedì di
cadauno.

Da Santo Semitecolo T(enente) Col(onnell)o Ingeg(ne)re.

ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΣΤΟ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

Mare verso il Golfo dell'Arta

Peschiera Pub(bli)ca detta di Sogono

Termine del confine

Confine de Turchi

Peschiera Publica [ξεθωριασμένο ή σβησμένο] detta di Bogonizza

Bogonizza

*Mare verso il Golfo, è Canale di Prevesa
Terreni di D(omi)no Nicolò Palladà
Terreni Incolti e Boschivi Pubblici Coltivabili
Torrente detto to Candachi tu Ginacha
Sitto di Scaffidachi*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

*Adi 26 Gen(nai)o 1741 S(tile) N(uovo) M(ore) V(eneto), Prev(es)a | Regg(istra)-
to in Catt(asti)co e fatte le notte necesarie | à Lume | Alf(ie)r Zorzi Pappadopulo
| Ag(grimenso)re pub(bli)co.*

*Adi 26 Luglio 1774 S(tile) N(uovo). | Pre(se)n(ta)to dal spet(tabil)e Sig(no)r Apo-
stoli Cone | meno figlio, et erede q(uonda)m | Giorgio, ut in p(ri)ma n(umer)o due.*